

Parhaat käytännöt

Yhdessäkin Euroopan maassa Tanskaa lukuun ottamatta ei ole ihmisoikeusperustaista juridisen sukupuolen vahvistamisprosessia. Argentiina säätö vuonna 2012 translain, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se on nopea, saavutettava ja avoin. 3000 henkilösuostodistusta muutettiin 12 kuukauden sisällä (lähde: Argentiinan Sisäministeriö). Argentiinan mallin mukainen yksinkertainen hallinnollinen menettely on hyvä esimerkki parhaista käytännöistä. Se ei sisällä avioeroa tai puolison suostumusta, sterilisaatiovaatimusta, mielenterveyden diagnoosia eikä lääketieteellistä selvitystä, ja se on mahdollinen myös alle 18-vuotiaille.

Nopea.
Saavutettava.
Avoin.
Lain Tunnustama Identiteetti
Avaa Ovia.

Tietopaketti:
Juridinen
Sukupuolen
Vahvistaminen

Lisää tietoa juridisen sukupuolen vahvistamisesta, ja miten voit vaikuttaa:
www.tgeu.org/AccessAllAreas

Tämän projektin rahoittajina ovat toimineet Open Society Foundation, Alankomaat ja Euroopan Unionin PROGRESS-ohjelma. Julkaisun sisällöstä vastaa yksinomaan tekijä, eikä se kuvasta Euroopan komission, Open Society Foundationin tai Alankomaiden hallituksen näkemyksiä.

Mitä sukupuolen juridinen vahvistaminen tarkoittaa?

Sukupuolen juridinen vahvistaminen tarkoittaa prosessia, jolla transsukupuolisen henkilön nimi ja henkilötunnus muutetaan väestörekisterissä vastaamaan oikeaa sukupuolta. Valtiot voivat asettaa erilaisia ehtoja juridisen sukupuolen vahvistamiselle. Vaatimukset lisääntymiskyvyttömyydestä, puolison suostumuksesta, pakollisesta mielenterveysdiagnoosista tai täysi-ikäisyydestä loukkaavat kuitenkin selkeästi yksilön ihmisoikeuksia.

Miksi juridisen sukupuolen vahvistaminen on tärkeää?

Tavalliset asiat kuten paketin noutaminen postista, pankkitilin avaaminen tai bussikortin käyttäminen muodostuvat päivittäisiksi ongelmiksi silloin kun henkilökorttiin merkitty juridinen sukupuoli ei vastaa omaa sukupuolta. Koska transihmisten usein epäillään käyttävän väärinnettyjä henkilöllisyystodistuksia, joutuvat he paljastamaan transsukupuolisuutensa vastoin tahtoaan. Tämä rikkoo heidän yksityisyydensuojansa ja altistaa usein syrjinnälle ja väkivallalle, minkä seurauksena monet transihmistet joutuvat yhteiskunnan ja työmarkkinoiden ulkopuolelle. Lisäksi transihmistet saattavat pelätä sukupuoli-identiteetistään kertomista, mikä johtaa ahdistuneisuuteen, masennukseen tai jopa itsemurhaan. Sukupuoli-identiteettiä vastaamattomat koulu- ja työtodistukset vaikuttavat haitallisesti työllistymiseen.

Nopea, saavutettava ja avoin juridisen sukupuolen vahvistamisprosessi ehkäisee syrjintää, kunnioittaa yksityisyydensuojaa ja luo perustan ihmisarvoiselle elämälle.

Mitä ongelmia juridisen sukupuolen vahvistamisessa on Euroopassa?

Juridisen sukupuolen vahvistaminen ei ole mahdollista 16 Euroopan maassa joko lainsäädännön puuttumisen tai olemassaolevien käytäntöjen toimimattomuuden vuoksi. Tämän seurauksena transihmistet eivät voi virallisesti muuttaa sukupuoltaan henkilöllisyyspapereihinsa ja elää ihmisarvoista elämää.

SUOSITUS:

Lainsäädäntö kokonaisuudessaan tulee arvioida, ja nopea, saavutettava ja avoin juridisen sukupuolen vahvistamisprosessi tehdä mahdolliseksi.

Pakkosterilisaatio on vaatimuksena juridisen sukupuolen korjausprosessissa 23:ssa Euroopan maassa. Tämä rikkoo selkeästi niin fyysistä koskemattomuutta, oikeutta olla joutumatta epäinhimillisen kohtelun kohteeksi kuin oikeutta perustaa perhekin. Kaikki transsukupuoliset eivät voi tai halua läpikäydä sterilisaation kaltaista lääketieteellistä toimenpidettä.

SUOSITUS:

Juridiselle sukupuolen vahvistamiselle asetetut lääketieteelliset ehdot tulee poistaa.

Avioero tai liiton mitätöinti on avioliitossa tai virallistetussa parisuhteessa eläville transihmisille pakollista 19 maassa. Tämä vaikeuttaa myös heidän puolisoidensa ja lastensa elämää, sillä nämä menettävät avioliiton suojaamia oikeuksia. Avioero on emotionaalisesti ja

taloudellisesti raskas prosessi, ja pakottaa rakastavat puoliset erilleen.

SUOSITUS:

Naimattomuusvaatimus ja puolison suostumus tulee poistaa juridisen sukupuolen vahvistamisen edellytyksistä.

Mielenterveysdiagnoosi tai "asiantuntijan" lausunto

on vaatimuksena juridisen sukupuolen vahvistamisprosessissa Tanskaa lukuun ottamatta kaikissa Euroopan maassa. Transihmisten sukupuoli-identiteetti leimataan näin sairaudeksi, vaikka se ei sitä ole. Leima johtaa stigmatisointiin ja sosiaaliseen ulossulkemiseen. Lisäksi pakollinen diagnostinen prosessi ulossulkee monia transihmisiä, joiden sukupuolen juridinen vahvistaminen olisi tarpeellista. Se myös pitkittää prosessia, usein jopa monilla vuosilla.

SUOSITUS:

Mielenterveysdiagnoosit tai lääketieteellinen selvitys tulee poistaa juridisen sukupuolen vahvistamisen edellytyksistä.

Ikäraajat sulkevat transnuoret juridisen sukupuolen vahvistamisen ulkopuolelle. Prosessi on mahdollista vain täysi-ikäisille, yleensä 18 vuotta täyttäneille (poikkeuksina Saksa ja Itävalta). Tämä rajoittaa sosiaalista kanssakäymistä ja osallistumista esimerkiksi koulussa, ja haittaa henkilökohtaista kehitystä ratkaisevassa iässä. Myös lääketieteelliset vaatimukset saattavat sulkea nuoria tai iäkkäämpiä (yli 65 vuotiaita) juridisen sukupuolen vahvistamisen ulkopuolelle.

SUOSITUS:

Kaikki suorat ja epäsuorat ikärajoitukset tulisi poistaa juridisen sukupuolen vahvistamisen edellytyksistä.